

FAGFORBUNDET

Politikk- og samfunnsavdelingen

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:
25/1116-4 HBA
Helene Bank /

Dato:
30.04.2025

Høring – forslag til forskrifter under havbunnsmineralloven

Fagforbundet legger ved de tre separate høringsuttalelser under havbunnsmineralloven.

Gitt at dette er et omfattende nytt lov- og forskriftsarbeid, med mange referanser til petroleumslovgivningen fra 1969, men for en sektor der vi er enige om at det startes opp med altfor lite kunnskap om de miljømessige konsekvenser, har våre tre svar en del kryssreferanser, der vi mener at det ikke er helt konsistens i forskriftene, og inn mot lov og annet arbeid på gang av relevans for aktivitet på havbunnen.

Vi håper at det er klart. Ellers er det bare å ta kontakt.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Helene Bank
spesialrådgiver

Vedlegg

Høringsuttalelse - forskrift til havbunnsmineralloven

Høringsuttalelse - forskrift om Havbunnsmineralregisteret

Høringsuttalelse - forskrift til havbunnsmineralloven kapittel 8 om erstatning til norske fiskere

Kopi til
Andreas Olsen
Hanna Mari Anttila Kvåle
Trond Jensrud

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Deres ref.:**Vår ref.:**

25/1116-4 HBA
Helene Bank /

Dato:

30.04.2025

Fagforbundets høringsuttalelse til forskrift til Havbunnsmineralloven

Fagforbundet viser til vårt høringssvar på Høring fra regjeringen om Havbunnsmineralloven, og i vårt høringssvar til «Arealforslag – Utlysning av områder for mineralvirksomhet på havbunnen» datert 25.9.2024, og LOs svar på samme. Fagforbundets holdning til risiko ved denne virksomheten er ikke endret.

I denne høringsuttalelse forholder vi oss likevel til gjeldende lov, og kommenterer på utkast til forskrift med det formål å sikre 1) ivaretaking av sårbare økosystem som egenverdi, 2) en forvaltning der ressursene og kunnskapen i størst mulig grad er offentlig eiendom, 3) at føre-var prinsippet og prinsippet om sameksistens legges til grunn for forvaltningen i utvikling av en ny og ukjent sektor.

Fagforbundet legger vekt på at departementet selv skriver at «mineraler på havbunnen kan bli en viktig kilde til forsyning av mineraler og metaller i fremtiden», og «at ressursene i begrenset grad er kartlagt» (3. avsnitt i høringsnotatet). Videre at eventuell utvinning ligger et stykke frem i tid, og at forskriftsutkastet i hovedsak dekker «undersøkelser og datainnsamling». (7. avsnitt i høringsnotatet, våre understrekinger).

Fagforbundet legger også vekt på, at det nåværende tidspunkt er mangelfull kunnskap og konsekvensutredning av mineralletingens og – utvinningens potensielle effekt i havets og havbunnens økosystem.

Fagforbundet støtter i hovedsak forskriftens intensjoner og forslag, med noen presiseringer og anbefalinger, i tråd med departementets arbeid med å utvikle regelverk.

Fagforbundet anbefaler at:

- departementet fortsatt bruker tilstrekkelig tid og ressurser på å utvikle et regelverk og en kunnskapsbase for framtida, inkludert miljøkonsekvenser og kunnskap om ressursene som reelt finnes under havbunnen.

- det tydelig skal framgå at rett til undersøkelser og datainnsamling, samt konsekvensutredning ikke skal binde staten hverken økonomisk eller juridisk til å tillate utvinning, dersom konsekvensutredning og føre-var-prinsippet tilsier at utvinning ikke bør tillates.
- rapportering om eierforhold skal være tilgjengelig for offentligheten (produsentdatabase) og tilpasses det pågående arbeidet om lovverk for Investeringskontroll (jfr Høring av NOU 2023: 28, Investeringskontroll – En åpen økonomi i usikre tider.)
- miljøhensyn er integrert i havbunnsminerallovens regulering jfr Forurensingsloven og Naturmangfoldsloven. Videre at miljømyndighetenes rolle i undersøkelsesfasen og tilgang til data stadfestes i forskriften. Det samme gjelder involvering av Regional- og kommunaldepartementet der dette er relevant
- det leges opp til størst mulig grad av åpenhet, i tråd med retten til miljøinformasjon, at økosystemet skal skjermes i størst mulig grad, slik at dobbelt belastning ved undersøkelser unngås, samt kunnskap tilflyter fellesskapet som et fellesgode. I denne sammenhengen er også full tilgang for miljømyndighetene viktig å stadfeste. Fagforbundet viser også til viktige prinsipper i tilleggsavtale til Havretten (Prop. 60 S (2024–2025), som kan være relevante også innafor norsk økonomisk sone.
- Med tanke på at det er viktig å samle mest mulig data for offentlig kunnskap og bruk, og av sikkerhetshensyn, bør departementet vurdere om det på nåværende tidspunkt skal legges opp til at data skal kunne være omsettelige, eller vente med dette.

-

Til enkelte kapitler i forskriftsutkastet

Søknad om undersøkelsestillatelse

Fagforbundet støtter forslaget.

Vi anbefaler at også Miljødirektoratets skal settes i kopi, og at det gjennomføres en høringsprosess på vurdering av eventuell miljøpåvirkning av planlagte undersøkelser (jfr spørsmål fra departementet s 5)

Videre at det dokumenteres at søker/juridisk person har finansiell sikkerhet for å opprette og betale for oppretting av eventuell skade som undersøkelsen medfører.

Det bør tydelig skal framgå at rett til undersøkelser og datainnsamling, samt konsekvensutredning ikke skal binde staten hverken økonomisk eller juridisk til å tillate utvinning, dersom konsekvensutredning og føre-var-prinsippet tilsier at utvinning ikke bør tillates.

Søknad om tildeling av utvinningstillatelse – Kapittel 3

Fagforbundet forstår at denne delen av forskriften vil bli revidert før reelle utvinningssøknader foreligger. Våre kommentarer er derfor foreløpige.

Vi foreslår at miljømyndighetens og fiskerimyndighetenes rolle stadfestes i forskriften, samt at konsekvensutredninger er uavhengige.

§ 8 Kriterier for tildeling av utvinningstillatelse.

Her bør søker i tillegg kunne dokumentere kompetanse på havets økologi.

Kapitel 4 Innsamlinger, opplysninger, dokumentasjon g taushetsplikt

Her viser vi til kommentarer til Forskrift om datainnsamling og dokumentasjon.

Det offentlige bør i størst mulig grad eie og gi mest mulig tilgjengelighet til data for en ny sektor om ressursene og havets økosystem. Allmennheten bør ha mest mulig tilgang til miljøinformasjon, for å kunne bidra til å overse at virksomheten har minimal miljøkonsekvens, samt å unngå at flere aktører gjør sammen undersøkelser med de konsekvenser det har for økosystemet.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Helene Bank
spesialrådgiver

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Deres ref.:**Vår ref.:**

25/1116-4 HBA
Helene Bank /

Dato:

30.04.2025

Høringsuttalelse – forslag til forskrift om Havbunnsmineralregisteret

Fagforbundet viser til Meld. St. 25 (2022 – 2023) som åpnet for havbunnsmineralvirksomhet. Energidepartementet ser det som hensiktsmessig å fastsette mer detaljerte regler for virksomheten i forskrift, herunder forslag til forskrift om Havbunnsmineralregisteret.

Fagforbundet vil i vårt høringssvar legge vekt på Sikkerhet og beredskap for infrastruktur på havbunnen, med henvisning til arbeid som regjeringen har på gang etter NOU 2023: 28 om Investeringskontroll, og Fagforbundets høringssvar på denne (15.3.2024), og høringsutkast til Forskrift til Havbunnsmineralloven.

I lys av den geopolitiske situasjonen, og de mange hendelser i våre nære havområder med skader, uhell og angrep på sentral infrastruktur, mener vi at Havbunnsmineralregistret må ha opplysninger i tråd med de behovene som trusselmyndighetene nevner og som nevnes i Havbunnsmineralloven, (kapitel 2, § 3, a-c). Både de som undersøker og søker om utvinning kan være eier av aktører som kan søke flere opplysninger på norsk sokkel enn havbunnsmineraler. Det kan være aktører som kan utgjøre en risiko i dagens og fremtidens trusselbilde.

Fagforbundet støtter forskriftens innhold og retning, men har følgende anbefalinger:

- Å vurdere om rammen for register under Petroleumsloven kan være for snevert.
- Å vurdere om register bare for aktører som har utvinningstillatelser er for snevert. Det bør kanskje legges til aktører med tillatelse til undersøkelser.
- Register under Havbunnsmineralloven, Petroleumsregistret, Eierskapsregistret m.fl., bør kunne kommunisere, slik at det er mulig å kryssjekke organisasjon, eierskap, styreforhold med andre registre – inkludert eierskapsregistret.
- Selv om skjellsand, sand og grus i kystnære strøk ikke dekkes av Havbunnsmineralloven, anbefaler Fagforbundet at man oppretter registret i en bredere sammenheng enn Havbunnsmineralloven.
- Fagforbundet setter pris på at registerets informasjoner skal være offentlig tilgjengelige (§1-4- Offentlighet).

- Å vurdere om § 5-2 Slettelse, skal utgå, for å kunne ivareta historiske data for aktører som har samlet data på norsk sokkel.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Helene Bank
spesialrådgiver

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Deres ref.:**Vår ref.:**

25/1116-4 HBA
Helene Bank /

Dato:

30.04.2025

Høringsuttalelse - forskrift til havbunnsmineralloven kapittel 8 om erstatning til norske fiskere

Fagforbundet har mange medlemmer som i stor grad bor og drifter tjenester langs hele kysten. For Fagforbundet er det avgjørende viktig å ivareta virksomhet knyttet til bærekraftig fiske og forvaltning av økosystemene /habitatene, som er sårbare og grunnleggende for denne virksomhet.

Fagforbundet viser til vårt høringssvar på Høring fra regjeringen om Havbunnsmineralloven, og i vårt høringssvar til «Arealforslag – Utlysning av områder for mineralvirksomhet på havbunnen» datert 25.9.2024, og LOs svar på samme. Fagforbundets holdning til risiko ved slik virksomhet er ikke endret. I denne høringsuttalelse forholder vi oss likevel til gjeldende lov, og kommenterer på utkast til forskrift med det formål å sikre ivaretaking av sårbare økosystem både for fiskeriene og som egenverdi.

Fagforbundet støtter at norske fiskere skal få en reell erstatningsordning, som stadfestet i Havbunnsmineralloven kap 8. Vi har imidlertid innvendinger til innretningen på forelagte utkast til forskrift.

Fagforbundet anbefaler at:

- det vurderes om forskriftens materielle og prosessuelle innretning vil kunne bidra til at norske fiskere reelt kan dokumentere grunnlaget for å få erstatning.
- Nemd/ staten gjør det innledende arbeid med å vurdere erstatning til Norske fiskere, da konsekvensutredning må vite om biotoper og økosystem påvirkes. Det offentlige bør bidra til å dokumentere og sikre offentlig kunnskap om dette.
- Nemd og Klagenemnd suppleres med representanter for miljø- og kommunalmyndighetene
- erfaring fra spesielt Petroleumslovens tilsvarende innretning, har gitt erstatning til norske fiskere, og legger det inn vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser.

Innledning:

Fagforbundet merknader retter seg spesielt til Havbunnsmineralloven kapitel 8, at det stadfestes at staten plikter «*i den utstrekning fisket blir umuliggjort eller vesentlig vanskeliggjort, å yte erstatning for det økonomiske tapet dette medfører*» (kap 8-2), og at tiltakshaver er ansvarlig for konsekvens av installasjoner, forurensing og avfall «*Med forurensning og avfall i dette kapittelet forstås forurensning og avfall som nevnt i [forurensningsloven § 6](#) første ledd nr. 1 og 2 og [§ 27](#) første ledd.*» (kap 8-1), og at «*Krav som fremmes i medhold av dette kapittelet skal behandles av en nemnd*», samt de fristene og varighet av erstatningssum som forskriftsutkastet impliserer.

I Høringsnotatet legger departementet (2. avsnitt) vekt på at det i Meld St. 25 (2022-2023) at «basert på dagens kunnskap er det vanskelig å se for seg betydelige konsekvenser for fiskeriene ved aktivitet i området som er åpnet for havbunnsvirksomhet». Dette utsagn understreker utfordringen ved både det materielle og prosessuelle innholdet i forskriften som vi anbefaler at det ses nærmere på.

Virkeområde:

Forskriftens virkeområde dekker krav fra individuelle fiskere, som fremmes med henvisning til tap eller skade med henvisning til aktuelle bestemmelser i Havbunnsmineralloven og Forurensingsloven. Det står ikke om det kan være anledning til et kollektivt søksmål, både fra fiskersammenslutninger og andre interessenter knyttet til biotopene som fellesgode.

Materielt - Nå-situasjonen – kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt

På nåværende tidspunkt er det mangelfull kunnskap og konsekvensutredning av mineralletingens potensielle effekt på havbunnens økosystem, konsekvenser for fiskeriene og miljøet. Dette har Fagforbundet allerede i høringsuttalelsene referert til over vist til, med grunnlag i statens egne faginstanser (Miljødirektoratet og Havforskningsinstituttet) , fiskeriorganisasjonene (Noregs Fiskarlag og Fiskebåt) , NOU 2023:25 Omstilling til lavutslipp (s 140) , FN – med henvisning til forskningsartikkel i Frontiers in Marine Science, og EU-Parlamentet 31.1.2024. Vi vet altså ikke hva som er nå-status for økosystem som grunnlag for fiskeres inntekter og eventuell dokumentasjon for erstatning.

Fagforbundet mener at det dermed er et vanskelig grunnlag for at individuelle fiskere kan dokumentere tap og skade som konsekvens av utvinnings- og letevirksomheten. Vi stiller også spørsmål ved at dokumentasjonskravet ikke pålegges stat og tiltakshaver.

Prosessuelt

Prosessuelt vil tilnærmingen som er valgt også kreve noe som er svært utfordrende for fiskere å dokumentere. Både fordi nå-tilstanden ikke er kjent, og at det er begrenset kunnskap om hva konsesjonshaver konkret bidrar med i den samlede miljøbelastningen vil det bli svært vanskelig for Fiskere å dokumentere konkret skade, avfall og forurensing som den konkrete havbunnsmineralvirksomheten har påført deres inntektsgrunnlag, jevnfør Havbunnsminerallova § 8-2 og Forurensningsloven § 6 og § 27 (Kap. 8-1). Fagforbundet mener at skade på biotoper og økosystem, forurensing og avfall, både for fiskere og deres inntekts grunnlag er skade på et fellesgode som det offentlige må bidra til å dokumentere og sikre offentlig kunnskap om.

Nemnd

Fagforbundet mener at den første prosessen med letevirksomhet og konsesjon til utvinning ikke skal skje gjennom individuelle klager og krav. Staten må behandle og fastsette erstatning ut fra forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap. Norske fiskere og deres organisasjoner må likevel ha anledning til å fremme krav dersom ikke deres interesser er ivaretatt gjennom den første erstatningsprosess.

Fagforbundet mener at nemnds sammensetning må reflektere samfunnshensyn og kunnskap som må ivaretas. Selv om det er norske fiskere som kan søke om erstatning, er hele økosystemet/biotopen som potensielt påvirkes. Dermed er foreslått nemnds sammensetning ikke tilstrekkelig. En representant fra Miljødirektoratet, og Kommunal- og distriktsdepartementet.

Klagenemnd

Fagforbundet merker seg at partene fra mineral- og fiskerinæring er foreslått inn i forslag til klagenemnd. Vi vil foreslå at det i tillegg skal utnevnes representant fra Miljødirektoratet og en miljøorganisasjon, for å dekke både kompetanse og behov for interessent for det felles gode som økosystemet er som egenverdi, og grunnlag for fiske.

Frister for klage og varighet av erstatning

Fagforbundet vil be departementet vurdere om fristene for klage og varighet av erstatning både i Havbunnsmineralloven og denne Forskrift, og Forvaltningsloven (§ 31) er for snever for en sektor som fiskeriene, som i begrenset grad har kapasitet til å undersøke og sikre bevis, driver i et evighetsperspektiv, og er avhengig av et økosystem som ikke nødvendigvis dokumentert responderer det første året på en uheldig virksomhet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Høringsnotatet viser (3. avsnitt) til likelydende tekster i Petroleumsloven kapittel 8 og Havenergilova kapittel 9. Det framgår imidlertid ikke av høringsnotatet om disse ordningene noen gang har blitt anvendt, ført til erstatning til norske fiskere, og hvilken størrelse på erstatningen. Dette mener Fagforbundet vil være av betydning for å vurdere om denne forskriften vil ha en materiell og prosessuell effekt og gi grunnlag for å vurdere økonomiske kostnader.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Helene Bank
spesialrådgiver

